

Izbaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
iz v Mariboru z pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
„ pol leta . 1 fl. 50 k.
„ 1/4 „ . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
„ pol leta . 1 fl. 30 k.
„ 1/4 „ . — fl. 62 k.
„ Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino spajema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Štv. 37.

V Mariboru 26. decembra 1867.

Tečaj I.

Vabilo na naročbo.

V kratkem bo „Slovenski Gospodar“ začel svoj drugi tečaj. Prinašal bo v oni isti obliki kakor dozdej naj boljše nauke in naj novejše skušnje o vino-, sadjo-, živinoreji in sploh vseh gospodarskih stvarih.

Razlagal bode vse deželne in državne razmere. Povedal bode v kratkem, kar se je važnega novega dogodilo po svetu posebno pa v slovenskih deželah. Razlagal bo pod naslovom „Pod Lipo“ marsiktero reč in besedo, ktera se v denešnjih časih rabi v političnih in uradniških zadevah, pri umetnikih in obrtnikih itd.

Ne bo zamujeval tudi prinesiti večkrat potrebne zdravilske stvari. Konečno bo v vsakem listu oznanjal ceno žita in drugih gospodarskih pridelkov.

Častiti gospodje, kteri so bili naročeni prvo leto, so prošeni, naj se blagovolijo naročiti tudi za drugo leto. Nadalje prosimo sploh vse rodoljube in prijatelje za duševno in materialno pomoč, da bode, „Slov. Gospodarju“ mogoče doseči to, kar se od njega pričakuje.

Naročnina je zgoraj postavljena.

Vredništvo.

A. Kremplj.

(Poskus životopisne črtice.)

(Konec.)

Zastran jezika v Kr. knjigah je Prešeren razdražil tegale sršena rekši o njem: „Nisi je v glavo dobil, si dobil le slovenščino v kremplje, Duh prenemčeni slab, voljni so kremplji bili.“

Res je, Kr. beseda posebno oziroma na skladnjo ima mnogo neskladnega, vendar jezikoslovec si more iz njegovih spisov marsiktero kleno zrno posneti, narodu pa je beseda razumljiva, da si v večih primerih ima nemštvo za omero, ker naš narod je zveden in umen. Kr. slog je dostikrat čalaren, in prosti narod ga večkrat bolje zлага; vendar sme se mu nekako prizanesti za ono dobo. Sicer pa smem reči, da je Kr. mnogo več ljudstvu vcepil narodnega duha, nego Prešeren po svojih žalostinkah, da si je pesniško umetnost temeljito gojil. Vsak na svojem mestu.

Kr. čute belo ženo trkati pisal je oporoko, da bi pa imela veljavnost, čeravno je ne bi dokončal, podpisal je pod vsako točko svoje ime, in res, predno je dogotovil, padel mu je pisek iz roke.

Krempljna je naj više poslavilo zgodovinsko delo „Dogodivščine“; v teh se je pokazal pravi učnik slovenskemu narodu, njegovo ime ostane neumrljivo. Da pa kdo zadovolji povse zgodovinstvu, ni zadosti zbiranje, pretres, vrejevanje in marljivo izdelavanje, razsodnost in očiščen okus; ni zadosti, da bistroumno zaluka skrite vzroke važnih zgodeb in skrivnih nagonov kakih del; ni zadosti, da je po modrijanstvu, znanosti raznih dežel, svetov in ljudi povzdignen na vzvišeno stališče, odkoder zamore pregledovati in ceniti djanje in gibanje ljudi, njihove značaje, razmere in zajme; ni zadosti, da vse reči gleda v pravi podobi; nego mora čutiti gorljivost za človeško in državljansko blagost in srečo, za domovino in svobodo; pregret mora biti ljubeznijo za vse, kar je blago

in dobro, ter srčnost imeti vzvišene resnice, kterimi je prešinen, očitno in glasno oznanjevati, da si naleti na ovire ali celo pregnanstvo. Te slavne lastnosti in sposobnosti so v obilni meri venčale Krempljna, kteri žive v tožnih absolutističnih časovih pisal je svobodno in neprestrašeno na korist in zdrav nauk narodu, kakor malokdo v sedanjih dneh; ni se plašil nikakih tudi naj večih bodi si posvetnih ali duhovnih glavarjev, ni trepetal pred nikomur, marveč naravno je razlagal tudi prekre zgodbe. Postavimo, Kr. uči na str. 6. svoje dogodivščine: „Indoevropska rodovina ima svoj početek v srednji Aziji pri velikih himalajskih gorah. Ta rodovina je že pred občinskim potopom tako daleč razširjena bila, da so neki rodovje od nje v tistem razlivu na kavkaskih, drugi na himalajskih gorah se obvarovali, ter odonod se pottle razprostranili po priležeh dolinah in ravninah.“ Stroga cenzura one dobe ni zbrisala teh stavkov, čeravno so sedanje dni marsikteremu nevedniku in ozkoprsnemu šupeljaku trn v peti. Mojsejeva zgodovina ni občna, nego le judovskega rodu, sme se tedaj trditi, da je bil veliki potop ali povoden znanega jemu sveta, in nikakor se ne more izvajati, da se kje indi nikdor ne bi bil rešil. Na str. 25. graja po vsi pravici Slovence, da so od nekda bili taki bedaki, da so branili proso tuje, svoje pa so dali pozobati vrabljem. Na str. 65. pripoveda, da so Slovenci rod med rodom se črtili in večni prepir imeli med sebo ter za razpre voljo si rajši volili venanje poglavarje ali samodržce. O Madjarih pravi na str. 83.: Madjarji so bili takši ljudje, da se stari pisatelji čudijo previdnosti božji, kako je taki človeški izvrženosti prisodila toliko lepo deželo. Kadar bi imeli Otokarja za cesarja ozvati, papež je veli rekel: da v Alemaniji (to je v nemških deželah) imamo mnogo knezov in grofov, zakaj bi Slovence podignoli na cesarski sedež? (str. 139). Gospoda je rekla, da kmetovje in prosti ljudje, posebno Slovenci, naj z junci jedo seno, in z njimi se ima delati kakor z osli (str. 158). Slovenec! zapomni si tako gospodsko modrovanje. Sicer treba je omeniti, da ta knjiga ni brez pogršek, kakor navadno vsako zgodovinsko delo.

To je le bleđa črtica iz življenja toliko imenitnega Slovence. Enkrat še poskusim prositi vse prijatelje pok. Kr., naj blagovolijo meni, ali pa po časnikih naznaniti vsako najmenjšo drobtinico iz njegovega življenja in delovanja, da se dostojno spopolni životopis, ter vrstvi prihodnjemu Matičinemu koledarju. — Presrčna hvala g. A. Stranjšaku. R.

Gospodarske stvari.

Trsna bolezen.

V Francoski je to leto spet ona huda trsna bolezen, kteri natoroznanci „Oidium“ imenujejo, po mnogih krajih zlo nastopila in se po mnogih vinogradih zlo razširila. Spet se je soper to bolezen rabil trtin pepel ali tudi sploh pepel in kakor se trdi z dobrim vspehom. Neki vinorejec piše o tem tako le: „Ker se mi je priporočeno ravnanje prav pametno zdelo, sem ga skusil. V nekem vinogradu, v kterem se je imenovana bolezen zlo vkorenila, sem izbral pet trsov, kteri so skorej že celo od boleznimi vmirali. Jednega teh trsov sem prepustil celo svoji osodi, okol dragih vseh pa sem skopal grabice blizo 8 palcev globoke, v kterih vsako sem del jeden pint navadnega pepela, ker drugega nisem imel, pridel sem vendar tudi malo golobjeka, na to sem ga

pokril z prstjo. Prihodnjo pomlad so oni četrje trsi, okol katerih sem nadeval pepela, bili prav lepi in močni, grozdja je bilo na njih obilno in je bilo tudi celo zdravo. Sad je tudi kesneje zdrav ostal in v jeseni lepo dozorel. Peti trs, kateri ni bil z pepeljom obsipan, je bil zelo slab, pognal je slabe rozge in je prinesel samo nekatere, male grozdeke, kateri niso dozoreli, in tudi trs je bolezen do jeseni celo vmorila. — Ne daleko od mojega takratnega prebivališča je bila neka lepa in velika brajda iz bretajnskega trsa napravljena. Bila je tako velika, kakih se redko nahaja ali tudi tako zelo bolena, da grozdje, katero se je v pomladi pokazalo, že več let ni dozorelo, temoč se pred jesenjo posušilo. Posestnik je zato odločil trs celo izkoreniti in sožgati, jaz sem mu vendar svetoval, da bi ga skusil prej s pepelom pognojiti in če to ne bi hasnilo, tedaj ga odpraviti. In to mu je rešilo življenje in on se je tudi izkazal prav hvaležnega, ker že drugo leto je prinesel mnogo lepega grozdja, katero je celo dozorelo. Ta resnična prigodba je vzbudila vse marljive viničare v celi okolici tako, da so jo hitro in marljivo posnemali, in v kratkem je gnojenje trsa po celi Bretajnski bilo tako zelo razširjeno, da se je trsova bolezen „Oidium“ skoraj celo izkorenila.

Ta iznajdba je zelo važna in bode dokazala, ako se celo potrdi, resnico Liebig-ove teorije, ktera uči, da je jedin vzrok nekterih bolezní, v ktere padajo naše pridelane rastline, slaba, že zelo izsesana zemlja.

Bčelarstvo na Moravskem in Šleskem.

V obeh deželah je v 3044 srenjah 14.763 bčelarjev, ki imajo 67.900 ulov bčel. Na Moravo spada od tega 58.200 in na Šlesko 9700; skupaj tedaj 679.000 ulov bčel. Pridela se na Moravskem vsako leto 3400 centov meda in 1000 centov voska; na Šleskem 600 centov meda in 200 centov voska, skupaj tedaj 4000 centov meda in 1200 centov voska. Ako toraj jeden lul ali panj ima spomladi poprek nizko ceno od 5 gold. predstavlja tedaj bčelarstvo Moravsko izdatno glavnicca od 291.000 gold, ktera glavnicca, kakor obresti glavnicco od 5.820.000 gold. pomenja.

To je pač lepa reč. Na noge tedaj Slovenci, poprimite se bčelarstva toliko koristnega in lepega pridelovanja.

Ločitev šole od crkve.

Po mestih, trgih in vesnicah, po časnikih in krčmah so nekteri zagnali glas: „ločite šolo od crkve“, to je hčer od matere! Ker gotovo ne razumi vsak pomena teh besedi, ki ga vendar v občinskih in okrajnih zborih silijo, svoj glas dati za to reč, naj poskusim namen tega hrupa nekoliko razjasniti.

Šest ali sedem let stari otrok pride v prvo šolo in še večidel druga ne zna, kakor oče naš in nekatere druge molitve, ktere ga je naučila pobožna mati. Ona navadno spremlja svojega ljubčeka, kateri plašen prvokrat pride v malo narodno šolo; mati ga še po potu ljubeznjivo uči, kako da naj bo pobožen, marljiv in pokoren, dragi mamiči obeta otrok, da bode vestno poslušal dobre nauke svojih učencikov, in mati pričakuje vsa skrbna, da se bode mlado, nježno, nepokvarjeno srce otrokovo bolj in bolj vnemalo vseh blagodatí dobre katoliške šole in da se mu tudi um razbistri za kratko človeško življenje, ker dobro ve, da mu ne more zupustiti ne srebra ne zlata, in čeravno bi ga imela, mu to lahko tatovi in razbojniki vzamejo, dobrih naukov pa nikoli ne.

Oče si je v svojem življenju že dosti sitnosti poskusil, ker v svoji mladosti ni imel prilžnosti v šolo hoditi in se naučiti, kar terja življenje od zrelega resnbnega moža in pričakuje, da bode vsaj svojemu otroku to dobroto storil, čeravno ga težko stane obleko, bukve in učnino za ljube otročiče spravljati, kateri bi mu že tudi pri domačih opravlilih nekoliko pomagali, če ne bi v šolo hodili. Da se ne potradi zlati čas mladosti, se morajo otroci že v malih ali domačih šolah naučiti, česar je olikanemu človeku v življenju potreba, to je: razbistriti se jim mora um in požlahtniti srce. Eno se od drugega ločiti ne sme, če nečemo iz ljubih otrok izrediti spačkov, kateri nazadnje ne spoznajo Boga, in torej tudi ne spoštnejejo svojih starišev, ker so se le nekterih reči povrh naučili in še ne premorejo ločiti lulike od dobrega semena; moramo tedaj skrbeti za dobre šole.

V malih šolah je neobhodno potrebno, da se otroci črstvo naučijo svete vere, da pozneje niso podobni

slabi šibici, katero vsak vetriček omaja, kajti skušnjav je na tem svetu veliko. Razun tega tirja vsak pameten človek od male šole, da se otroci naučijo dobro brati, pisati, računati in kar še je drugih djanjskih reči za kmetovalca in obrtnika ali pa za nadaljevanje naukov v višjih šolah potrebno. To vse želi tudi katoliška crkev in je že djanjsko več stoletij pokazala, ker so ravno duhovniki šole prostovoljno po celom svetu širili in dolgo časa tudi sami brez posvetnih učencikov oskrbovali. Pri nas na Slovenskem moremo več krajev imenovati, kjer so župniki in kaplani šole brez plače imeli, dokler niso bile redne šole osnovane. V katoliških narodnih šolah se tudi pri vsakem nauku gleda na lepo zadržanje, na načela svete vere in da se mladež tudi posvetnih reči uči, kolikor je le mogoče, po pravlilih pametne izreje, kakor je navada med vsemi izobraženimi narodi.

Gotovo nobeden oče in nobena mati ne bode svojim nedolžnim otročičkom odkrila vsega, kar odrašeni ljudje vedo, in kar nam življenje v zreli dobi greni, ker hočejo otroku obvarovati nedolžnost, kar naj dalje mogoče; tako tudi male šole niso bile in nikoli ne bodo za to, da bi iz njih desetletni otroci prišli ošabni modrijani in bahati nevedneži domu, saj se tako le še prerado prime človeške nature hudo kakor pa dobro.

Kam tedaj meri ločitev šole od crkve? Na nič druga, kakor da duhovni pastir ni več duhovski oče šolske mladine, ampak le učenik z drugimi vred, kteremu ni pripuščeno več učiti, kakor predpisani katekizem; posvetni učenik pa naj za se podučuje druge reči, čeravno v svoji nevednosti ali slabi volji vtegne vse dobre kršanske nauke izdreti iz sre še nepokvarjene mladeži. To je skušnja vseh narodov potrdila in vidi se žalibog dosti slabih nasledkov takega početja. Temu se le v okom pride, če imajo izobraženi duhovniki nadzorništvo nad šolami; ker pa tudi občini gre delež pri tem, se naj prenaredi dosedajnih šolskih krajnih ogledev pravica, vendar je treba pri tem zaslišati crkev, mater kršanske šole, sicer se šole ne bodo popravile, temuč pokvarile.*

Da je pri nas namera tega vpitja po ločitvi šole od crkve še tudi pomenjenje naroda, je jasno kot beli dan, čeravno bodo naši otroci pri tem stradali na duši in na telesu; zatorej se pa le Slovencem neprijazni ljudje za to potegujejo, ali pa zapeljani nevedneži. Vsak narod pa ima svoje narodne male šole, ker se otrok le v svojem maternem jeziku naučiti more za življenje potrebnih reči. Če tedaj nečemo, da naši otroci in ves narod zaostane za drugimi sosednimi narodi v dušni omiki in zemeljskem blagostanju, v čemur so nas že prekosili, ker imajo svoje pametno vravnane narodne šole, moramo tudi Slovenci skrbeti za dobre slovenske narodne šole. Duhovniki naši, ki so vsi sinovi svojega naroda in jemu udani z dušo in telesom, so že od nekdanj skrbeli za dobre šole in imajo za to važno napravo človeštva naj več znanosti poleg posvetnih učencikov; torej bode vsak pameten oče svoje otroke rajši jim prepustil, in svetni pisatelj teh vrstic bode stokrat rajši pošiljal svoje otročičke v katoliško šolo, kakor pa v take, katerih ne bi navdajal duh svete vere.

Ne oddajajte tedaj slepo svojih glasov vi občinski in okrajni zastopniki vsakemu, ki pricefra prošnjo za podpisanje, temuč prašajte poprej znane prijatelje svojega naroda duhovnega in posvetnega stanu, da vas ne bodo enkrat v grob grajali vaši lastni otroci, ter vam očitali lahkomiselnost in nevednost, ker ste jim po slabih šolah, za ktere ste prosili, časni in večni blagor zapravnili! Bog pa bode dodelil dobro in pametno vredjenim narodnim šolam svoj blagoslov, brez kterega je vsako človeško delo brez rose in solnca!

Slovenski oče.

Nove postave

za dežele našega cesarstva razun Ogerskega.

Postava od 14. novembra 1867, po kateri se davka oprostijo na novo zidane, prezidane in prizidane hiše.

Postava od 1834. leta dovoljuje začasno oproščenje od hišnega davka in državnih priklad. To oproščenje pa nova

*) Katoliška crkev se ne bo nikdar vstavljala taki modri prenaradni šolskega nadzorstva, kakor jo blagi in skušeni g. pisatelj v mislih ima, ampak ona naravno želi, da bi svetnim bolj mar bilo za šole, kakor do sedaj. Vsakega sredstva, ki bi zamoglo obuditi med svetnimi večjo ljubezen in skrb za šole, se bode crkev veselo priprijela; le eno reč tirja, in ne bo odjenjala tirjati: da se ji kat. mladost ne zame in nekakim sam svojim učencikom izda. Vred.

postava od 14. novembra t. l. razširjuje na vse kraje, kjer se davek od hišne najemščine (činža) plačuje, in na vse hiše tako, da prav na novo zidane hiše ostanejo na 15 let, prizidana in prizidana pohištva pa 12 let davka prosta.

Ta postava velja pa le za dve leti, to je, do konca 1869. leta.

Kdor tedaj hoče deležen biti te dobrote, se mora podvzati z zidanjem.

Postava od 15. novembra t. l.,

po kateri se oklicuje pravica zborovanja ali skupščin.

Po tej postavi smejo ljudje zborovati v kaki hiši ali pa tudi pod milim nebom, pa ravnati se je tako-le:

Kdor hoče sklicati ljudi v kak zbor, v kterega vsak sme priti, mora to naj manj 3 dni popred s pismom na znanje dati cesarski gosposki (na kmetih c. k. kantonski okrajni gosposki), in jej povedati namen, kraj in čas shoda. Gosposka mu ima brž potrditi, da je prejela to naznanilo. Skupščine pod milim nebom pa smejo le tedaj biti, ako jih gosposka dovoli. Za zборе v kakem posloplju ni tedaj treba drugega kot le to, da se shod o pravem času gosposki na znani, shodi pod milim nebom (na prostem) pa morajo dovoljeni biti; dovoljenja morajo prositi tisti, kateri ljudi zbrati žele. To isto velja za javne obhode, pri kterih se tudi pot naznaniti mora, kamor se hoče iti.

Ako gosposka shoda pod milim nebom ali obhoda ne dovoli, mora pismeno povedati, zakaj ne.

Zbiranja volilcev na pogovor o volitvah ali s poslanci pa ni treba naznanjati, če so ti zbori takrat, kedar so volitve razpisane, in zbirališče ni pod milim nebom. Tudi ženskih obhodov, navadnih narodnih skupščin, procesij romarstev in enakih crkvenih obhodov ni treba naznanovati.

Ako se v skupščinah naredi kako pismo (adressa) ali prošnja (peticija), sme to pismo ali prošnjo prinesiti in izročiti le k večemu 10 oseb iz tega zbora.

Da se v takih zborih vse postavno in redno godi, za to imajo skrbeti vodnik zbora in ravnatelj jegovi, in če jihovo povelje ne vboga, imajo dolžnost brž razpustiti zbor.

Gosposka ima pravico v tak zbor poslati enega, pa tudi več svojih ljudi, kterim se mora spodobno mesto odločiti; ti imajo oblast, zbor vstaviti in razpustiti, ako vidijo, da se kaj nepostavnega ali sicer kaj takega godi, kar je soper javni red. Vsi pričujoči jih morajo brž vbogati.

Prestopki te postave, ako ne spadajo pod občno kazensko postavo, se kaznujejo z zaporom do 6 tednov ali z globo do 200 gold.

Ob času vojske ali notranjega nemira prestane ta postava. Pravice zborovanja posluževati se, utegne včasih dobra prilika priti.

Postava od 15. novembra t. l. o družbinih postavah.

Ako se hoče kako društvo osnovati, ktero ne namerava denarnega dobička in se sicer ne tiče denarnih zadev, asekuracij in kaj takega, se mora to poprej pismeno naznaniti c. k. deželni vladi in jej v 5 iztisih predložiti pravila (štature), v kterih so razloženi namen društva, pomočki za to, sedež društva, pravice in dolžnosti udov, ravnatelj itd. Da se je naprava društva naznanila, mora vlada brž potrditi. Ako vlada misli, da je društvo po svojem namenu soperpostavno ali državi nevarno, sme ga prepovedati, pa mora to prepoved v 4 tednih po naznanilu pismeno opravičiti.

Če v 4 tednih od vlade nič glasu ne pride ali če je že popred rekla, da nima nič soper društvo, more se društvo začeti:

Soper vladino prepoved je v 60 dnevih pritožba do ministerstva notranjih oprav odprta.

Vsaka družba sme očitne zборе imeti; z orožjem ne sme nihče v zbirališče.

Najmanj 24 ur pred vsakim zborom se mora naznaniti gosposki, kje bo zbor in kedaj.

Gosposka sme v vsak zbor poslati svojega poročnika.

Vsako leto naznanja predstojnik družbin imenik udov itd. gosposki. — Vsa taka naznanila so koleka prosta.

Postava ta ima še več oddelkov, pa tu imenovani so zaradi ustanovljenja naj važnejši.

Čitalnice se zdaj po navadnih čitalničnih pravilih po tej postavi smejo povsod vstanavljati. (Novice.)

Zgodovinski spominki za prosto slovensko ljudstvo.

Spisal

Davorin Trstenjak.

Grof Svetbog-Svetboh.

Leta 970. je Štajerska bila razdeljena na dve strani. Mejo je delala Drava. Od Drave do Save je imel slovenski plemenitaš Svetbog, po koroškem Svetboh, (Nemci so pisali: Zwetboch) velika posestva, in sicer kraj Save in Savine, kraj Sotle in Nirine, in kraj Ogvanje to je: Oglanje Voglanje, ktera teče od Šladke gore skoz slivniško in šentjursko faro in se pri Celju v Savino izliva. Iz roda Svetbogovega imajo pozneje svoje pokolenje imenitni ponemčeni brezovski grofi (Friesach, to je: v briezah, brezah) na Koroškem, ker Svetbog je tudi dobil posestva v krški in brezovski dolini. Tukaj so bile bogate rude in soline, zato je mesto Brezje že davno slovelo kot bogato mesto. Še sedaj najdeš stare crkve in poslopja. Od ene crkve so imeli laboški škofovje naslov: proštov.

Iz Svetbogove rodbine je tudi imenitni mejni grof v Savini: Wilhelm, kteremu je mati bila Nemkinja pobožna Hema, ktera je bila v zlahti z cesarjem Henrikom II. Svojem rojaku po materini strani je cesar Henrik leta 1015. daroval 30 kmetij v Kozjem (Trachendorf), tretji del solin v admunški dolini, in vse mavte v okrajinah Save, Sotle in Savine. Grof Wilhelm je še dobil leta 1025. trideset kmetij v okrajini rečie: Koprivnice, Hodinje pri Celju, kakor tudi pravico ribljenja v Savi, Savini in Oglanji. Vojvoda koroški Adalbero, rodom Nemeč, je hotel grofom od cesarjev dane pravice vzeti, grofovje so se vzdignoli pod vodbo Slovenca grofa Wilhelma, kateri si je tedaj že priimek pridjal: grof v Sedličah in v Brezjah (ponemčeno: v Zeltschach in Friesach), in v vojski z Adalberom je Wilhelm padel leta 1036. Cesar Konrad II. je prišel z močno vojsko na Koroško, je Adalbera premagal, mu vojvodsko čast vzel in njega in njegove sine iz dežele pregnal. Nekteri pišejo, da grof Wilhelm ni v vojski padel, temoč da ga je pregnani Adalbero iz maščevanja in jeze skrivoma umoril, potem pa v Bavarsko pobegnol kjer je leta 1039 umrl.

Grof Wilhelm je bil pobožen mož, in je dosti crkev na svojih posestvih sezidati dal*). Vilhelmova žena je bila slavna Hema, iz roda grofov pilštanskih (Peilenstein) blizo Kozjega in Planine (Montpreis). Pilštanski grofi so bili rojaki imenitnih grofov traungavskih. Jeni oče Engelbert je bil lastnik gradov: Podčetrtek (Windischlandsberg) Pod-sreda (Hörberg) Olimje, Andrina (Anderburg) in Mokronog na Kranjskem. Engelbert in Hema sta imela samo dva sina, ktera pa so rudarski knapi v Sedličah na pohujskanje očetovega sovražnika Adelbera ubili. Žalostna vdova je svoje premoženje darovala erkvi in je v kloster stopila. Umrla je 29. junija 1045. in je pokopana v lepi crkvi v Krki (Gurk) na Koroškem.

Dopisi.

Iz Maribora 21. dec. Dobili smo od moža izvedene glave in vajenega peresa sledeč dopis, ki ga tu svojim bravcem priobčujemo. „Kar sem se dozdal zadolžil, da nisem za „Slov. Gosp.“ nič pisal, doplačati sem pripravljen v prihodnjem letu in narodno gospodarstvo spisovati, da se prvič v „Slov. Gosp.“ natiskuje in potem, ako se vidi vredno, v posebni knjižici. Moj črtež je ta: Navodi k narodnemu gospodarstvu bi se natisnoli v „Slov. Gosp.“ za 4 učivne tečaje, t. j. počenši z 1. januarjem nauk o izdelovanju (production) tako da bi se z marecem ta del končal, in z aprilom drugi del pričel itd. Za vsaki tečaj pridjal bi nekoliko vprašanj, na ktera bi vsakdo odgovoriti mogel, kdor je vse prejšnje pazljivo prečital in preučil. Kdor bi naj boljše pismeno na ta vprašanja odgovoril, dobil bi darilo, ktero bi se poprej za to obečalo; ta vprašanja pa naj bi bila prvič za proste ljudi in drugič za mlade učitelje na deželi in za dijake na realkah in gimnazijah; spis naj bi se sodil po

*) Grof Wilhelm bi služil za lep predmet našim dramatiškim pisateljem, kakor več zgodovinskih slovenskih oseb, ktere nam izvrstno opisuje naš marljivi Davorin. Vredništvo.

zmožnosti pisateljevi kakoršnega stana je. Nekoliko daril v ta namen sem pripravljen dati jaz sam in nadjam se, da bodo to tudi drugi storili. Tako mislim bi se namen tega spisa naj bolj doseči mogel, stvar bila bi marsikteremu bolj zanimiva in potem tudi v obče bolj koristna. Spisoval bom vse kolikor le predmet dopušča popularno in po naj boljših angleških in francoskih virih, vendar mi bodo ti le toliko, da mi pot pokažejo, hodil pa bom po svojih mislih.“ Temu dopisu le še dostavljamo, da je vredništvo pripravljeno po želji g. pisatelja storiti in tudi nekoliko daril na rešena vprašanja iz narodnega gospodarstva izpisati ne dvome, da se bodo še tudi drugi prijatelji narodnega napredka in čilega duševnega življenja našli in v to svrhu kaj darovali.

Iz Maribora. V nedeljo t. j. 22. t. m. je bila v naši čitavnici spet prav lepa veselica, igrala se je namreč glediščina igra „Dvoboj“ tako izvrstno, da so se vsi naseči čudili, kako dobro znajo tudi dobrovolci tako igro izpeljati. Posebna hvala gre gospodični K. in gospodom M., K. in B. kateri so svojo nalogo res nepričakovano dobro izpeljali. Tudi pevci so dobro pevali lepe naše slovanske pesmi, posebno močno pa je razveselila društvo s svojim milim glasom in lepim petjem gospodična Š. V nedeljo t. j. 29. t. m. bo v čitavnici občni zbor in volitev novega odbora. Upamo trdno, da se bode vdeležilo mnogo članov, ker zdajni časi so za nas zelo važni in zatoraj potreba tim vekša, da se volijo v odbor taki možje, kateri so zmožni v takih časih voditi čitavnico po pravi poti.

Iz Celja. V dvorani naše narodne čitalnice bodo v zimskem času leta 1868. sledeče veselice: 29. decembra 1867 ob 5 uri zvečer glavna skupščina, 7 uri zvečer glediščina igra i tombola. 12. januarja tombola i ples, 26. januarja veliki ples, 2. februarja v spomin Vodniku glediščina igra i ples, 16. februarja veliki ples, 8. in 29. marca glediščina igra i tombola.

Začetek vsake veselice ob 7 $\frac{1}{2}$ uri zvečer.

Opomba. Vsaki torek in petek je streljanje s pušicami na tarčo. Vse druge veselice se bodo v posebnih listih oznanovale. V Celju stanujoči, ki niso v čitalnico vpisani, naj se ne vpeljujejo.

Glavne skupščine dnevni red: a. Govor ravnatelja, b. razlaganje računov, c. posvetovanje o naročbi časopisov, d. prodaja nekterih časopisov, e. nasveti posameznih društvenikov, f. volitev novega odbora po dokončani volitvi bode glediščina igra „Ultra“ in tombola.

V čitalnici Celjski 14. decembra 1867.

Odbor.

Novičar.

Državni zbor.

V 65 seji zbornice državnih poslancev polaga denarstveni minister dva postavina nasveta na mizo zbornice. V prvi zahteva opravičenje za prodajo državnih posestev v vrednosti od 15 milionov. Ta posvetva so na Českem in sicer: Zbirov, Stari Hradek, Joachimsthal in Schlagenwald, in 15 posestev v Galiciji. Druga postava zadeva davek od sladkora, ki se izvažja in pa od žganice. Ta postava zadeva tudi vredbo davkov od žganjarij. Od sirovega sladkora se plača 4.55, od čiščenega 5.59 gold. za cent, za žganjico pa 5 novih krajcarjev za stopnjo.

Na dnevnem redu je bilo posvetovanje o postavi, po kateri imajo državne temeljne postave od tega dneva veljavnost dobiti, kterege ta postava v državnem zakoniku na svitlo pride. Ta postava se brez besedovanja prime in koj treji krat brana odobri. Le Poljaki se ne vzdignejo za njo.

Druga postava zadeva oproščanje od davkov pri novih stavbah, pri preuredbah in pristavbah na vseh krajih. Ta postava se gospodarskemu odboru v posvet izroči. Mestu Brodom v Galiciji se dovoli posojilo 45.000 gold. iz državne blagajnice. V 66. odgovarja minister pravosodja na vprašanje, kaj je zastran stavljenja Dunajskega vseučilišča, da je presvitli cesar to stvar že končno določil in da se stavljenje v kratkem prične. 200.000 gold. je za to iz državnega premoženja dovoljenih.

Zadnja seja je bila v nedeljo 22. t. m. Zbornica je volila predsednika in 2 podpredsednika po novi postavi. Volili so se sopet prejšni možje namreč: Giskra za predsednika

Hopfen in Ziemalkovski za podpredsednika. Volilo se je potem odposlanstvo, v katero je za Kranjsko Toman za Štajersko Kaisersfeld in Rechbauer za Koroško Mertlitsch za Istro Črne, za Gorico Froschauer. Jihovi namestovavci so: Svetec, Waser, Jessernig, Pajer in Seyffertiz.

Tudi gosposka zbornica je zborovala in postave o odposlanstvu tako sprejela, kakor jih je zbornica poslancev sprejela. Zborovanje se sopet začne 29. januarja prihodnjega leta.

— V Pragu je te dni slavil po celem učenem svetu znan prof. Purkyne svoje 80. godovno. Vdeležili so se svečanosti tudi Jugoslovani posebno Slovenci, Hrvati in Srbi. Bil je to praznik prave slovanske vzajemnosti. Slava in mnogaja leta seremu učenjaku.

— Francoska je naznanila Prusiji, da bode zastran Turške, če bode potreba, z Avstrijo potegnola.

— Grška kraljica Olga je obtovorila iz svojih stroškov tri velike ladje z potrebnimi stvarimi za vojsko, ktere grejo v Kandijo.

— V Taljanjski še se vedno vpije „Rim moramo imeti!“ Francoska pa odgovarja: „Iz te moke ne bo kruha.“

— Kakor pravijo časniki, se vsak dan pričakuje, do bo cesar potrdil popravljeno ustavo, 4 glavne postave in postavo o poravnavi z Ogersko; po tem tudi dobimo nove ustavne, odgovorne ministre za naše tastranske dežele, kateri se bodo vzeli (tako veleva ustav) izmed večine državnega zbora.

— Tržaški mestni magistrat je razposlal to-le oznanilo.

Da bi se ljudstvu znižala cena mesa, sklenol je mestni odbor napraviti semnje za klavno živino v okolični vasi na Občini. Oznanja se tedaj vsem, da bodo semnji za klavno živino vsak četrtek v vasi Občini, i da se začno z mesecem januarjem leta 1868. Pristavlja se, da ako bi padel semenj na praznik ima se prestaviti na prvi delavnik po prazniku.

V polajšanje živinskem prodajalcem se opazuje, da bodo oproščeni od občinskega davka za vpeljavo, ki bi se moral po postavi dajati takrat, ko se živina pripelje v tržaško okolico za prevoznjo.

Vendar morajo živinski prodajalci zavoljo kontrole vložiti na mejini postaji (konfini), ko peljejo živino v mestno okolico en goldinar od vola ali krave, in to zato, da so obvezani oglasiti se na mejini postaji, ter naznaniti blago, da dobe kontrolno boletu, s katero po dovršenem semnju vloženi denar nazaj dobe.

Semenj na Občini bo imel tudi to prednost, da se ne bode plačevala stojnina (Standgeld) kakor po drugih semnjih. Od mestnega magistrata.

Trst, 28. novembra 1867.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaž-		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	5	80	6	45	6	10	5	70
Rži	3	80	4	25	3	80	3	90
Ječmena	2	80	—	—	3	80	—	—
Ovsa	1	80	—	—	1	80	1	70
Turšice (kuruze) vagan	2	80	3	20	3	10	—	—
Ajde	2	80	3	10	3	20	2	70
Prosa	3	—	5	20	5	60	—	—
Krompirja	1	30	1	50	—	—	1	—
Govedine funt	—	18	—	24	—	25	—	25
Teletine	—	24	—	26	—	25	—	26
Svinjetine črsteve funt	—	30	—	26	—	26	—	24
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	9	—	10	—	10	—	10	—
" 18"	—	—	5	35	—	—	—	—
" 36" mehkih	6	—	6	—	8	—	8	—
" 18"	—	—	3	60	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	40	—	55	—	55
" " mehkega	—	60	—	30	—	44	—	45
Sena cent	1	40	1	40	1	—	1	—
Slame cent v šopah	1	20	1	10	—	90	—	—
" " za steljo	—	80	—	80	—	70	—	—
Slanine (špeha) cent	42	—	38	—	—	—	—	—
Jajec, tri za	—	10	—	10	—	—	—	—

Cesarski zlat velja 5 fl. 77 kr. a. v.

Ažijo srebra 119.50.

Narodno drž. posojilo 64.60.

Loterijine srečke.

V Trstu 21. decembra 1867: **25 48 16 68 76**

Prihodnje srečkanje je 8. januarja 1868.